herpy

AGAMER

Ctenophorus pictus

Ctenophorus pictus er en liten, dagaktiv agam fra Australias tørre indre, der hannen om våren lyser i rødt, gult og blått. Den blir 18-25 cm, graver seg ned i sand og lever av insekter. Arten er en travel og rask terrarieøgle som krever et langt, sandig terrarium, sterk varme og UVB, men ikke mye høyde. Arten er svært kortlevd, og det finnes bare lite kunnskap om stell av akkurat denne.

Familie: Agamidae Engelsk: Painted Dragon Tidligere navn: *Amphibolurus pictus; Ctenophorus dudleyi* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**18-25 cm** total lengde inkl. hale
Vekt	**8-16 g**
Levealder	**1-2 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Ørken og halvørken**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**100 × 40 × 40 cm** L × B × H for 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Varmeplass	**35-40 °C**
Temperatur, natt	**20-25 °C**
Luftfuktighet	**20-40 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter og planter**
Holdes	**Alene, parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**2-4 egg**
Kull per år	**1-4**
Inkubasjon	**55-80 dager** ved 28-32 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste III**
EU-vedlegg	**Vedlegg C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ctenophorus pictus er en middels stor agam med kort, dypt hode, glatte skjell og store, tydelige ører. Fra nakken går det en lav kam som dyret kan reise når det blir skremt. Kroppen er lav og kompakt, og halen utgjør omtrent to tredjedeler av den samlede lengden. Kroppen er 7-10 cm fra snute til kloakk, hele dyret måler 18-25 cm, og et voksent dyr veier 8-16 g.

Hannen er i yngletiden brun til oransjerød med lyse, mørkkantede tegninger og et anstrøk av klart blått og gult. Det finnes røde, oransje og gule hanner. De røde er mest aggressive og forsvarer territoriet sitt kraftig, mens de gule overlever bedre og får flere avkom. Fargene blir svakere med alderen.

C. pictus er en av de mest kortlevde agamene. I naturen lever de fleste bare omtrent ett år, og bare omtrent hvert tiende dyr når en ny vinterdvale. Også i fangenskap ser arten ut til å leve bare omtrent ett år, i motsetning til slektninger som *Ctenophorus nuchalis*, som kan bli langt eldre i terrariet. Den som vil holde arten, må derfor regne med å avle hvis bestanden skal bestå. Hunnene og de unge dyrene er matte, ofte rustbrune, og er vanskelige å se mot sanden. Det vitenskapelige navnet kommer av latin pictus, malt, og henspiller trolig på hannens farger.

Dyret er raskt og nervøst og egner seg ikke til å tas opp. Til gjengjeld er det en fornøyelse å se på, for hannene nikker med hodet, vifter med forbena og slår med halen i en jevn strøm av signaler. Arten hører til en slekt av agamer som alle er knyttet til Australias tørre strøk. Den tidligere slekten *Amphibolurus* er i dag delt, og eldre litteratur bruker derfor ofte det gamle navnet *Amphibolurus pictus*.

Les mer: Vinterdvale og årstider

Utbredelse og leveområde

Ctenophorus pictus lever i de tørre delene av det sørlige og sentrale Australia: det sørøstlige Western Australia, South Australia, det nordvestlige Victoria og det vestsentrale New South Wales. Mot nord når den inn i det sørlige Northern Territory og det sørvestlige Queensland. De aller fleste funnene er fra South Australia. Typelokaliteten er oppgitt som "Südaustralien" og peker på Adelaide-traktene.

Arten er vanlig i sitt område og vurderes som ikke truet.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i halvtørre og tørre strøk, særlig i kratt og tuegresslandskap på sandig eller salt jord. Her er det varme, tørre somre og kjølige vintre og bare lite regn. Dyret er dagaktivt og solelskende. Det sitter og venter på bytte fra en stein, en lav gren eller en tue og løper ut etter forbipasserende insekter, særlig maur og andre leddyr. Når det blir forstyrret, flykter det til et nærliggende hull i bakken. Dyret graver selv.

Om vinteren går arten i dvale i jorden, og yngletiden faller på vår og forsommer. Dyrenes foretrukne kroppstemperatur er omtrent 36 °C.

Stell

TERRARIET

Et par eller en liten gruppe på opptil tre voksne dyr skal ha et terrarium på minst 100 × 40 × 40 cm (lengde × bredde × høyde). Målet er lånt fra *Ctenophorus nuchalis*, som har samme levevis. Arten er bakkelevende og løper mye, så det er gulvarealet som er viktig, ikke høyden. Større er alltid bedre. Sett et sikkert lokk på, for dyret kan hoppe overraskende høyt.

Bunnen er sand, slik at dyret kan grave. Bruk ren lekesand eller filtersand uten kjemikalier, og lag laget så dypt som mulig, helst 10 cm eller mer i en del av terrariet. Innred med flate steiner, korkbark og skjul, helst ett per dyr, og med en eller to høye steiner eller grener der hannen kan sitte og se ut. Sett tunge steiner helt ned på bunnen og pakk sand rundt dem, slik at dyret ikke graver under dem og blir klemt. Hold hanner adskilt, for de er territoriale. Et par eller en hann med to eller tre hunner går fint.

Lag ventilasjonen med nett i toppen. Rengjør daglig for avføring, og skift deler av sanden etter behov.

TEMPERATUR

Arten er en ørkenøgle og skal ha en stor temperaturforskjell. Luften i den kjølige enden skal være omtrent 25 °C om dagen, og under solplassen skal overflaten være 35-40 °C, slik at dyret kan nå sin foretrukne kroppstemperatur på omtrent 36 °C. Solplassen bør ikke komme over 43 °C. Mål med et termometer i både den varme og den kjølige enden, og bruk et IR-termometer til selve solplassen.

Om natten kan temperaturen falle til 20-25 °C; tallene er lånt fra *C. nuchalis*. Om vinteren skal både temperatur og dagslengde senkes, for arten går i dvale i naturen. Dyret skal alltid kunne komme bort fra varmen. Er hele terrariet for varmt, kan det få heteslag.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være lav, omtrent 20-40 %; tallet er et anslag ut fra leveområdet. Terrariet skal ventileres godt og holdes tørt, og sanden må ikke bli fuktig, med unntak av eggleggingshjørnet. Spray lett en gang om dagen, slik at dyrene kan drikke dråpene, og sett dessuten ut drikkevann i en lav, tung skål, som skiftes hver dag.

LYS OG UVB

Dagaktive ørkenarter trenger sterkt lys og UVB. Ferguson-sonen er ikke fastlagt for arten; *C. nuchalis* hører til sone 3-4, og sone 3 er et godt utgangspunkt. Bruk et UVB-rør med høy ytelse eller en kombinert varmelampe med UVB over solplassen, slik at dyret kan komme tett på. Om sommeren skal lyset være på omtrent 13 timer og om vinteren 8-10 timer. UVB-rør skiftes hver 6.-12. måned, kombinasjonslamper etter 12-18 måneder.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten spiser mest insekter, ofte maur og andre små leddyr i naturen, og enkelte dyr tar også plantedeler. I terrariet er sirisser og kakerlakker hovedfôret, med melorm og silkeorm som variasjon. Fôrdyrene må ikke være større enn dyrets hode er bredt. Støv fôrdyrene med kalk ved hver fôring og med en multivitamin en gang i uken, ikke oftere.

Voksne dyr fôres to til tre ganger i uken med så mye de kan spise på omtrent 20 minutter. Unge dyr fôres nesten daglig. Fjern uspist fôr, for kakerlakker og sirisser kan bite dyret om natten. Arten spiser også en del plantekost i fangenskap, så tilby løvetannblader, blomster eller andre blader, og se hva dyret vil ha. Velg bare planter som ikke er sprøytet med gift.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Dyret er raskt, nervøst og trekker seg raskt bort hvis det blir skremt. Håndtering er ikke nødvendig og stresser dyret.

Hannen markerer territoriet sitt med hodenikk og armsvingninger. To hanner i samme terrarium slåss og kan skade hverandre alvorlig. Hold derfor bare én hann, og gi ham en eller flere hunner. Hunnene er fredelige og kan holdes sammen hvis det er plass og rikelig med skjul.

Unge dyr bør holdes adskilt fra voksne, for de eldre dyrene kan ta dem for føde.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen er større og mer fargesterk, har et bredere hode og større lårporer på undersiden av bakbena. Hunnen er mindre og dempet i fargen, ofte rustbrun. Unge dyr kan være vanskelige å kjønnsbestemme, og fargene utvikler seg først med modenheten. Siden de fleste dyr bare lever omtrent ett år, yngler de allerede første vår etter klekkingen og den første vinteren; den nøyaktige alderen for kjønnsmodning er ikke dokumentert.

PARRING

Yngletiden faller om våren og forsommeren, etter vinterdvalen. Hannen viser seg fram med hodenikk og fargeskifte, jager hunnen rundt og biter henne i nakken under parringen. Dyrene skal være friske og ha fått sterkt lys og varme, og en vinterperiode med kortere dager og lavere temperatur før yngletiden passer til artens årsrytme. Hannen skal være hos hunnen hele tiden: uten hannens vedvarende tilstedeværelse legger hunnen ikke befruktede egg. Hold derfor paret sammen hele sesongen i et terrarium med mange skjul, slik at hunnen kan trekke seg unna.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 2-4 egg per kull og 1-4 kull per sesong. I vår- og sommermånedene skal det være et hjørne eller en dekket kasse med sand, som holdes fuktig, der hun kan grave. Vannskålen må ikke stå der hun kan grave, for en hunn kan legge egg i den, og da går eggene tapt. En drektig hunn graver rundt i hele terrariet og spiser ofte mindre, og etter leggingen ser hun plutselig tynnere ut. Sjekk daglig etter nye egg.

INKUBASJON

Eggene børstes frie for sand og legges uten å snus, halvt nedgravd i fuktig vermikulitt i lukkede beger. Ruges de ved 28-32 °C, er 30 °C et godt utgangspunkt. Temperaturen påvirker kjønnet: ved 28 °C blir de fleste ungene hunner, ved 32 °C blir fordelingen jevnere, og også foreldrene har betydning. Varigheten er ikke dokumentert for arten; hos *C. nuchalis* klekkes eggene etter 8-11 uker ved samme temperaturer.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene skal ha et enkelt terrarium med fuktig kjøkkenpapir som bunn de første ukene, en solplass og flere skjul ved ulike temperaturer. Spray flere ganger daglig den første uken, deretter en gang om dagen. Ungene skal ha mat med en gang: små sirisser og svært små kakerlakker samt finhakkede løvetannblader. Skill ungene fra de voksne, som kan spise dem, og sorter dem etter størrelse, slik at de svakeste ikke blir jaget bort fra maten. Oppdrettsrådene er lånt fra *C. nuchalis*.

Helse og vanlige feil

De fleste sykdommer skyldes feil i stellet. Typiske problemer er:

- Knokkelsvinn (metabolsk beinsykdom) ved for lite UVB og kalk. Insekter er fattige på kalk, så tilskudd er nødvendig.
- Mage-tarm-problemer og stans i fordøyelsen ved for lav temperatur og for store fôrdyr.
- Skader på snuten når dyret gnir mot glass eller nett i et forsøk på å flykte.
- Innvollsparasitter hos nyinnkjøpte dyr. Få en avføringsprøve undersøkt.
- Fedme og fettlever ved for hyppig fôring.
- Eggleggingsvansker hos hunner som ikke har en egnet kasse.
- Bitt fra fôrdyr som har blitt værende i terrariet om natten.

Gå til en dyrlege med krypdyrerfaring hvis dyret slutter å spise, er sløvt eller har en oppsvulmet buk.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.